

IV. АНАЛИЗА ЕФЕКТА ПРОПИСА

1. Који проблем се решава законом?

На основу

Овим Законом отклањају се проблеми у примени појединих одредаба Закона о средствима за заштиту биља, пре свега у систему регистрације средстава за заштиту биља, пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља, као и успостављању система обука у области средстава за заштиту биља.

Главни разлог измена и допуна Закона о средствима за заштиту биља даље јесте даље усклађивање са релевантним прописима ЕУ у области средстава за заштиту биља у процесу европских интеграција.

Престанак примене два система регистрације (и према Закону заштити биља и према Закону о средствима за заштиту биља) је други проблем који је неопходно решити доношењем измена и допуна Закона о средствима за заштиту биља.

Системом регистрације средстава за заштиту биља мора се обезбедити висок ниво заштите како здравља људи, здравља животиња и животне средине и истовремено обезбедити конкурентност пољопривредне производње.

Истовремено, систем регистрације средстава за заштиту биља мора да буде заснован и на принципу предострожности чак и у случајевима када постоји научна неизвесност у погледу ризика у вези са здрављем људи или животиња или животне средине који настају услед примене средстава за заштиту која су регистрована.

Иако Закон о средствима за заштиту биља садржи и неке од одредби нових ЕУ прописа (о ађувантима, основним супстанцама, инегралном управљању штетним организмима, контролном тестирању уређаја за примену средстава за заштиту биља, обукама крајњих корисника, дистрибутера и саветодаваца и вођење евиденција), његова хармонизација са важећим ЕУ законодавним оквиром је и даље само делимична.

На основу Закона о заштити биља регистровано је 1161 средство за заштиту биља, те у складу са другом фазом акционог плана, од јануара 2017. године је планиран почетак ревизије регистрованих СЗБ по групама (шест група).

У вршењу послова инспекцијског надзора, фитосанитарни инспектор проверава да ли су средства за заштиту биља која су стављена у промет на територији Републике Србије регистрована у складу са овим законом, односно да ли је активна супстанца, односно основна супстанца уписана у Листу одобрених супстанци у складу са овим законом, проверава да ли произвођач, увозник и дистрибутер предузима све потребне мере за повлачење средстава за заштиту биља из промета у року који је утврђен решењем, као и узимање узорака на испитивање остатака средстава за заштиту биља у биљу, односно на биљу, биљним производима, прописаним објектима, храни биљног порекла, храни за животиње и животној средини, а нарочито у подземним и површинским водама, води за наводњавање и земљишту.

Један од проблема који се решава изменама и допунама Закона о средствима за заштиту биља јесте и успостављање система службених и референтних лабораторија.

Дирекција за националне референтне лабораторије основана је Законом о безбедности хране („Службени гласник РС”, број 41/09). Овим законом, као и Законом о средствима за заштиту биља и Законом о здрављу биља („Службени гласник РС”, број 41/09) уређени су послови Дирекције, као лабораторијски и са њима повезани стручни

послови у области безбедности хране и хране за животиње. Област средстава за заштиту биља јесте део безбедности хране и хране за животиње, обзиром на чињеницу да се ови производи користе у примарној биљној производњи (заштита усева и засада), као и у процесу њиховог складиштења и једноставне обраде (заштита ускладиштених примарних и једноставно обрађених производа биљног порекла) и да преко примарних и једноставно обрађених биљних производа доспевају у ланац хране и хране за животиње као остаци активних супстанци које средства за заштиту биља садрже.

Имајући у виду да Дирекција за националне референтне лабораторије још увек није у функционалном стању неопходно је, да се до њене потпуне оперативности, користите постојеће лабораторије које испуњавају услове да могу бити означене као службене, односно референтне лабораторије.

Службене лабораторије морају бити акредитоване у складу са стандардом SRPS EN ISO/IEC 17025 - „Општи захтеви за компетентност лабораторија за испитивање и лабораторија за еталонирање“ и бирају се путем конкурса, док посао референтне лабораторије може обављати лабораторија чији је оснивач Република Србија, односно аутономна покрајина, и која је акредитована у складу са стандардом SRPS EN ISO/IEC 17025 - „Општи захтеви за компетентност лабораторија за испитивање и лабораторија за еталонирање“ и такође се бира путем конкурса.

Услов да референтна лабораторија буде лабораторија која је основана од стране државе, првенствено се заснива на сложености, компетености, као и одговорности послова које обавља, као што су увођење, развијање и валидација нових метода у складу са међународним стандардима, смерницама и протоколима, координација активности службених лабораторија, ради примене нових аналитичких метода; достављање службеним лабораторијама података о аналитичким методама, укључујући и референтне методе; организовање међулабораторијских упоредних тестова компетентности службених лабораторија, обрада добијених резултата међулабораторијских упоредних тестирања у складу са међународно признатим протоколима, састављање извештаја и давање препорука; учествовање у међулабораторијским упоредним тестовима компетентности на међународном нивоу; сарадња са референтним лабораторијама других земаља и референтним лабораторијама Европске уније; достављање Министарству и службеним лабораторијама информација добијених од референтних лабораторија других земаља и референтних лабораторија Европске уније; успостављање јединствених критеријума и метода у службеним лабораторијама; научна и техничка помоћ Министарству при изради планова службених контрола; обука особља у службеним лабораторијама; припрема националних водича за узорковање и руковање узорцима, као и како не би дошло до сукоба интереса.

Такође, неопходно је стално пратити квалитет формулација средстава за заштиту биља која се стављају у промет у Републици Србији, како би се утврдило да ли регистрована средства за заштиту биља испуњавају услове утврђене у решењима о регистрацији (садржај активне супстанце, физичке и хемијске карактеристике различитих врста формулација средстава за заштиту биља које су значајне за њихово безбедно руковање, складиштење и примену).

За испитивање службених узорака формулација (при увозу и контроли промета и примене), али и за испитивање у сврху регистрације, нису били предвиђени захтеви о акредитацији лабораторија, нити у складу са Законом о заштити биља, а нити у складу са Законом о средствима за заштиту биља.

У складу са овим Законом, за сваку врсту испитивања, било да се ради о испитивањима чије резултате је неопходно доставити у поступку регистрације или о испитивањима у сврху службене контроле, прописани су захтеви о акредитацији, и то добре лабораторијске праксе (GLP), односно у складу са SRPS ISO/IEC 17025:2006. Због тога што у Републици Србији не постоји институција која је акредитована у складу са GLP, овим законом је прописано да тестови, односно испитивања физичких и хемијских својстава формулација средстава за заштиту биља, која су неопходна за поступак регистрације, могу бити урађена и у лабораторијама акредитовано у складу са SRPS ISO/IEC 17025:2006. Наиме, у поступку испитивања формулација средстава за заштиту биља ради њихове регистрације и у ЕУ и у свету, прописан је захтев за акредитацијом лабораторија у складу са ISO/IEC 17025.

Законом о средствима за заштиту биља прописан је програм пострегистрационе контроле, који подразумева узорковање и испитивање хране и хране за животиње и формулисаних средстава за заштиту биља и њихово испитивање.

Законом о средствима за заштиту биља предвиђене су обуке корисника и дистрибутера средстава за заштиту биља, професионалних корисника, као и лица која обављају послове контролног тестирања уређаја за примену средстава за заштиту биља и пружалаца услуга (саветодавних и оперативних).

Међутим, одредбе Закона о средствима за заштиту биља које се тичу наведених послова не обухватају успостављање система обука и сертификације у целости, јер поред доношења програма за наведене обуке, законом нису створени услови за обављање ових обука, као ни услови за издавање сертификата и евидентирање таквих обука.

Како се ови системи не могу успоставити „преко ноћи” неопходно је дефинисати прелазне рокове за примену одредби Закона, управо водећи рачуна о институционалним и кадровским потенцијалима са којима Република Србија располаже.

На основу Закона о заштити биља на територији Републике Србије регистровано је 1161 средство за заштиту биља и то од 19 домаћих произвођача и 101 страног произвођача, који средства за заштиту биља на територији Републике Србије региструју преко својих заступника.

На територији Републике Србије у Регистар дистрибутера и увозника је је уписано 912 малопродајних објеката и 244 у велепродаји, на основу провере да ли дистрибутер односно увозник испуњава услове за упис у Регистар, провере да ли је лице које обавља промет средстава за заштиту биља уписано у Регистар, као и да ли се продаја средстава за заштиту биља врши у објектима и на продајним местима која су уписана у Регистар дистрибутера и увозника.

2. Који циљеви треба да се постигну доношењем закона?

Овим Законом постићи ће се унапређење стања у области средстава за заштиту биља.

Један од важних циљева овог закона је даље усклађивање националног законодавства у области средстава за заштиту биља са правним тековинама ЕУ, усклађивања са прописима и стандардима ЕУ, као и усклађивање са преузетим обавезама из Споразума о стабилизацији и придруживању.

Законодавно регулисање ове области са циљем да се ова област организује у складу са савременим европским и светским токовима, посебно по питању система

регистрације средстава за заштиту биља, али и по питању одрживе примене средства за заштиту биља, што је врло битно за производњу безбедне хране и хране за животиње и унапређење примарне пољопривредне производње.

Сврха поступка регистрације средстава за заштиту биља јесте обезбеђење високог нивоа заштите здравља људи, здравља животиња и животне средине. Подносиоци захтева за регистрацију средстава за заштиту биља (домаћи и страни произвођачи средстава за заштиту биља) треба да докажу да супстанце које средства за заштиту биља садрже или произведена средства за заштиту биља која се стављају у промет немају штетан утицај на здравље људи или животиња или било какав неприхватљив утицај на животну средину.

Доношењем Закона ће се омогућити јединствен и транспарентан начин регистрације средстава за заштиту биља. Престанком примене два система регистрације средстава за заштиту биља (и у складу са Законом о заштити биља и у складу са Законом о средствима за заштиту биља), јер неће бити остављено подносицима захтева (домаћи и страни произвођачи средстава за заштиту биља) да бирају начин регистрације средстава за заштиту биља.

У циљу предвидљивости, ефикасности и доследности утврђен је детаљан поступак за процену при издавању решења о регистрацији средстава за заштиту биља, а за подносиоце захтева прецизирана потребна документација која треба да се достави за регистрацију. Да би се обезбедила доследност у процени, независну процену поред Министарства, који нема довољан број запослених за ову врсту високо специјализованих послова, ове послове обављаће и високошколске установе и научно истраживачке организације које ће бити изабране путем конкурса.

Област средстава за заштиту биља јесте део безбедности хране и хране за животиње, јер се ови производи користе у примарној биљној производњи (заштита усева и засада), као и у процесу њиховог складиштења и једноставне обраде (заштита ускладиштених примарних и једноставно обрађених производа биљног порекла). Преко примарних и једноставно обрађених биљних производа средства за заштиту биља доспевају у ланац хране и хране за животиње као остаци активних супстанци које средства за заштиту биља садрже. Због тога је неопходно обезбедити контролу њихове примене, преко испитивања присуства и нивоа остатака средстава за заштиту биља у храни биљног и животињског порекла у Републици Србији, као и искључивање из промета у Републици Србији хране биљног и животињског порекла која не испуњава услове максимално прописаних количина остатака средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње.

Одрживом применом средстава за заштиту биља се такође постиже висок ниво заштите здравља људи и животне средине, уз поштовање принципа одрживог развоја, и то интегрисањем свих политика једне земље које су у вези са средствима за заштиту биља.

Одржива примена средстава за заштиту биља се темељи и на основним, Уставом Републике Србије загарантованим, људским правима, а то су право на заштиту здравља, на здраву животну средину и на обавештеност (члан 51, 68. и 74).

Успостављање система обука у области средстава за заштиту биља, као један део система одрживе примене средстава за заштиту биља, укључујући и издавање сертификата и евидентирање таквих обука, је још један од изузетно важних циљева овог Закона.

Обуке у области средстава за заштиту биља су неопходне како би они који користе, дистрибуирају или дају савете о примени средства за заштиту биља постали у потпуности свесни могућих опасности за здравље људи, животиња и животну средину и упознали се са одговарајућим мерама за смањење ризика.

Успостављање система редовног контролног тестирања уређеја за примену средстава за заштиту биља такође представља део система одрживе примене средстава за заштиту биља.

Тиме се доприноси даљем смањењу ризика од средстава за заштиту биља за здравље људи и животну средину, као и смањењу зависности од употребе средстава за заштиту биља.

3. Да ли су размотрене друге могућности за решавање проблема?

Механизми који су неопходни за остварење наведених циљева могу да се успоставе само у виду законских норми.

Усклађивање постојећих прописа са ЕУ легислативом, њихово мењање ради осавремењавања и усклађивања са садашњим привредним условима, као ни организовање система референтних и службених лабораторија или обука у области средстава за заштиту биља није могуће постићи без одговарајућих законских решења.

Доношењем овог Закона можемо, на најбољи начин, да регистрацију, производњу, промет и примену средстава за заштиту биља унапредимо и представимо као добро организовану и контролисану целину.

4. Зашто је доношење закона најбоље решење датог проблема?

Механизми који су неопходни за остварење наведених циљева могу да се успоставе само у виду законских норми. Доношење овог Закона је најбоље решење за наведене проблеме из разлога што се на овај начин организује целокупан систем у области средстава за заштиту биља.

5. На кога ће и како утицати решења предложена у закону?

Предложена решења ће, пре свега, уопштено утицати на потрошаче хране.

Страна која је највише заинтересована јесте сваки потрошач хране која се производи или увози у Републику Србију, а који овим, као и многим другим законима, треба да буде заштићен у највећој могућој мери на тај начин што ће му се пружити прилика да конзумира храну произведену на безбедан начин. Посебна пажња се посвећује заштити о група становништва, укључујући труднице, новорођенчад и децу.

Прихватањем савремених стандарда безбедности хране, па тиме и свих инпута у њеној производњи, а средства за заштиту биља то свакако јесу, нема губитника. Питање безбедности хране није питање пословања било које индустрије, нити је питање опстанка било ког института или факултета, а понајмање није питање интереса појединаца. Посебно је струка заштите биља, која је у производњу хране укључена од самог почетка, веома одговорна за безбедно коришћење средстава за заштиту биља.

Нарочит утицај закон ће имати на кориснике средстава, који ће куповати средства за заштиту биља са мање сумње у њихов квалитет, лакше пласирати своје пољопривредне производе на тржишта околних земаља и земаља чланица ЕУ, али и морати бити обучени за примену средстава за заштиту биља, уколико желе да их купе и користе.

Један од циљева ове обуке јесте подизање нивоа свести корисника средстава за заштиту биља у смислу да средства за заштиту биља, иако неопходни у пољопривредној производњи, представљају одређени потенцијални ризик за људе и животну средину, који се могу ублажити или потпуно елиминисати одговарајућим мерама за смањење тих ризика.

Одговорност корисника средстава за заштиту биља није само према сопственом здрављу, већ и према животима и безбедности шире заједнице обзиром да својим активностима, поред здравља људи и животиња, могу да наруше и квалитет животне средине. Такође, мораће да осигурају испуњеност захтева у односу на уређаје за примену које користе, обезбеђујући њихово редовно одржавање (чишћење и калибрацију), али и редовно контролно тестирање. Контролним тестирањем се оцењује функционалност радних склопова и уређаја за примену у целини и тиме минимизира штетан утицај средстава за заштиту биља на здравље људи и животну средину изазван коришћењем уређаја за примену (безбедан рад уређаја, бољи депозит-покривност третираних површина, смањење занешења средстава за заштиту биља на нечиљане површине).

Предложена законска решења утицаће на подносиоце захтева за регистрацију средстава за заштиту биља (домаћи и страни произвођачи средстава за заштиту биља), јер се применом принципа предострожности Законом осигурава да подносиоци захтева покажу да супстанце или произведена средства за заштиту биља стављена у промет у Републици Србији немају штетан утицај на здравље људи или животиња или било какав неприхватљив утицај на животну средину. Да би то доказали мораће да уложе значајнија финансијска средства за формирање досијеа, него што је то био случај до сада, као и на подизање својих кадровских потенцијала, чиме се подиже и професионални однос према овим производима и њиховој превасходној намени, унапређењу пољопривредне производње, односно производње хране и хране за животиње.

Што се тиче правних лица које обављају испитивања средстава за заштиту биља, они ће морати да подигну своје техничке и професионалне капацитете и да испитивања средстава за заштиту биља обављају у потпуности у сагласности са утврђеним стандардима добре експерименталне праксе (GEP).

Везано за овај став, треба га избрисати, јер се одредбе Нацрта Закона не односе на подизање капацитета дистрибутера, као и део где се наводе непрофесионални корисници, који нису дефинисани у Нацрту закона (став је из остао од предходне измене закона где је ово било дефинисано). Такође, своје техничке и професионалне капацитете мораће да подигну и правна лица и предузетници који се баве дистрибуцијом средстава за заштиту биља, који ће имати адекватно обучена лица и професионалним корисницима пружити конкретне савете везане за упутства о безбедности за здравље људи и животне средине. За непрофесионалне кориснике, који немају исти ниво образовања и обука, морају се дати препоруке о безбедном руковању и складиштењу средстава за заштиту биља, као и о одлагању празне амбалаже.

Генерално, очекује се позитиван утицај на економско-привредну ситуацију у Републици Србији.

6. Који су трошкови које ће примена закона изазвати грађанима и привреди, посебно малим и средњим предузећима?

Предложена решења неће створити трошкове грађанима, али ће изазвати трошкове привреди и појединачним предузећима, обзиром да средства за заштиту биља нису роба широке потрошње, јер представљају ризик по здравље и животну средину, јер за све субјекте који се баве производњом, прометом, али и применом морају бити успостављени посебни услови који се у том смислу морају испунити.

Одлуком о висини накнаде у области средстава за заштиту биља („Службени гласник РС“, бр. 113/13 и 30/14) која је донета на основу Закона о средствима за заштиту

биља, дефинисане су накнаде, тј. трошкови која правна лица и предузетници плаћају у поступку регистрације, контроле и промета средстава за заштиту биља, а која се не мењају изменом закона већ се само преименују у таксе, тако да измена закона неће утицати на повећање трошкова.

Што се тиче корисника средстава за заштиту биља, било да се ради о физичким лицима, предузетницима или правним лицима, трошкови примене овог закона односе се на трошкове спровођења обука и издавање сертификата професионалног корисника (корисници, дистрибутери, пружаоци услуга) и контролно тестирање уређаја за примену

Бенефит који ће корисници средстава за заштиту биља имати проласком ових обука јесте у добијању знања о правилној примени средстава за заштиту биља и на тај начин вршити правилну примену и смањити употребу средстава за заштиту биља, као и стећи сазнања о личној заштити и заштити здравља људи, животиња и животне средине.

Контролним тестирањем уређаја за примену средстава за заштиту биља постиже се квалитетнија примена средстава за заштиту биља и смањење губитака при примени и заштити животне средине.

Изменом Закона прописано је да све лабораторије које обављају послове у области средстава за заштиту биља, било да су службене или референтне, морају имати акредитацију у складу са стандардом SRPS EN ISO/IEC 17025 - „Општи захтеви за компетентност лабораторија за испитивање и лабораторија за еталонирање“. Обзиром да су скоро све овлашћене лабораторије акредитоване, или су у поступку акредитације, као и да је то услов који се очекује да једна лабораторија има, како би гарантовала тачност добијених резултата, акредитација неће проузроковати додатне финансијске трошкове овлашћеним институцијама које обављају послове од јавног интереса.

На овај начин постиже се очување земљишта и вода, као најважнијих природних ресурса за пољопривредну производњу, којима управо располажу корисници средстава за заштиту биља (пољопривредни произвођачи).

У оквиру твининг пројекта „Примена одрживе примене средстава за заштиту биља и успостављање редовне техничке инспекције уређаја за примену пестицида“, који је почео са спровођењем фебруара 2014. године, са експертима ЕУ (Италија, Шпанија и Холандија), је израчуната цена контролног тестирања уређаја за примену у износу од 40 еура, поштујући принципе који су прописане Правилником о методологији и начину утврђивања трошкова пружања јавне услуге („Службени гласник РС”, број 14/13, 25/13-исправка и 99/13), а имајући у виду висину трошкова у земљама чланицама ЕУ, који су врло различити и крећу се од 50 до 300 EUR, у зависности од земље чланице.

Износ од 40 еура неће представљати велики финансијски издатак, укључујући и физичка лица као кориснике средстава за заштиту биља, у односу на планирано трајање потврде о функционалности уређаја од пет година, односно контролно тестирања једног уређаја за примену спроводиће се сваких пет година.

Уколико власници уређаја за примену желе и проверу калибрације уређаја за примену израчунати трошкови су у износу од 173 EUR.

У оквиру наведеног твининг пројекта израчуната је и висина трошкова обука ради обављања послова контролног тестирања уређаја за примену средстава за заштиту биља у износу од 150 EUR за основне и 50 EUR за ажурирање знања стечених на основним обукама.

Обуке за безбедну примену, руковање, складиштење и транспорт средстава за заштиту биља и издавање сертификата професионалног корисника, за које је такође планирано важење од пет година, обезбедиће да се средства за заштиту биља намењена професионалним корисницима само њима и продају. Износи које пољопривредни произвођачи за ове намене издвајају у земљама чланицама ЕУ у окружењу се крећу око 100-150 EUR. Овде треба имати у виду да ће трајање сертификата професионалног корисника бити највише пет година, и да овај износ не обухва и годишње ажурирање знања професионалних корисника, како би се сертификат могао продужити након истека пет година, које ће износити највише 25 EUR.

Претходно наведени трошак израчунат је у оквиру твининг пројекта „Усаглашавање националних прописа у области регистрације и контроле средстава за заштиту биља са прописима Европске Уније и примена нових законских прописа”, који је трајао од октобра 2010. године до јуна 2013. године, поштујући исте принципе који су касније прописани Правилником о методологији и начину утврђивања трошкова пружања јавне услуге („Службени гласник РС”, број 14/13, 25/13-исправка и 99/13).

Треба имати у виду да је планирано да, у оквиру Националног програма руралног развоја од 2015. до 2020. године на основу кога ће се доносити годишње мере подстицаја пољопривреди и руралном развоју, регистрована пољопривредна газдинства могу да поврате средства уложена у обуке за безбедну примену, руковање, складиштење и транспорт средстава за заштиту биља, као и контролно тестирање уређаја за примену средстава за заштиту биља, преко подстицаја за мере руралног развоја. Тиме ће се стимулирати пољопривредна газдинства и допринети очувању животне средине, а пре свега земљишта и вода, као најважнијих природних ресурса за пољопривредну производњу, којима управо располажу пољопривредна газдинства.

Сличан систем успоставља се и за обуке и издавање дозвола за дистрибуцију средстава за заштиту биља.

Цена коштања за ове врсте обука у земљама у окружењу (примера ради Хрватска) крећу се око 330 EUR за основне и око 200 EUR за ажурирање знања стечених на основним обукама. За Републику Србију предложени трошкови су око 130 EUR за основне и око 40 EUR за ажурирање знања стечених на основним обукама.

За стручне испите за пружање услуга у области средстава за заштиту биља (саветодавне и оперативне) предвиђени су износи од 170 EUR за саветодавне и 215 EUR за оперативне услуге и то за основне обуке и 40 EUR за ажурирање знања стечених на основним обукама.

Претходно наведени износи такође су израчунати у оквиру твининг пројекта „Усаглашавање националних прописа у области регистрације и контроле средстава за заштиту биља са прописима Европске Уније и примена нових законских прописа”.

Трошкови провере услова ради уписа у Регистар дистрибутера и увозника средстава за заштиту биља већ су прописани и примењују се од 2014. године (Одлука о висини накнаде у области средстава за заштиту биља, „Службени гласник РС”, бр. 113/13 и 30/14).

Трошкови институција које желе да се баве испитивањем ефикасности средстава за заштиту биља односе се на подизање техничких и професионалних капацитета, како би испитивања средстава за заштиту биља обављали у потпуности у сагласности са утврђеним стандардима добре експерименталне праксе (GEP). Овим стандардом предвиђено је да свака институција која жели да се бави овим пословима мора да има

израђене стандардне оперативне процедуре за сваку активност коју спроводи, адекватано обучен и довољан број особља која могу радити испитивања ефикасности, адекватне складишне капацитете за смештај узорака, као и празне амбалаже од средстава за заштиту биља и адекватне уређаје за апликацију средстава за заштиту биља, који морају бити контролно тестирани.

Обзиром да институције које су до сада обављале ове послове по овлашћењу у складу са Законом о заштити биља, а које и даље желе да се баве наведеним испитивањима, имају довољан број обученог особља које може израдити стандардне оперативне процедуре, као и адекватне капацитете за смештај узорака и празне амбалаже од средстава за заштиту биља, њихови трошкови прописани у складу са овим Законом односе се на набавку адекватних уређаја за апликацију средстава за заштиту биља којима се постиже уједначен депозит средстава за заштиту биља, што је основа за постизање биолошке ефикасности средстава за заштиту биља, а самим тим и оцене њихове ефективности. Цена набавке овакве опреме је око 2.700 EUR.

Од осам институција које су овлашћене у складу са Законом о заштити биља за извођење ових тестова већ су две институције набавиле наведену опрему, док једна од институцијаову опрему поседује већ више од 10 година.

Овим трошковима треба додати и износе који се односе на проверу услова ради издавања сертификата за поступање у складу са добром експерименталном праксом. Примера ради, у Републици Чешкој ови износи су 1.650 EUR за прву проверу и издавање GEP сертификата и за обнову сертификата 1.032 EUR. У Републици Србији ови износи неће прелазити 500 EUR за прву проверу и издавање GEP сертификата и за обнову сертификата 300 EUR.

Што се тиче трошкова у вези са регистрацијом средстава за заштиту биља у складу са Законом трошкови формирања досијеа ради процене средстава за заштиту биља у односу на досадашњи поступак биће знатно увећани.

Наиме, садашњи систем регистрације нових средстава за заштиту биља, који није у складу са ЕУ захтевима (према Закону о средствима за заштиту биља), подразумева обавезно испитивање средстава за заштиту биља у Републици Србији и то ефикасности и физичких и хемијских особина. То у просеку износи око 1.500-2.000 EUR по средству за заштиту биља. То раде пољопривредни факултети и институти у области заштите биља, овлашћени од стране Министарства. Такође, мора се урадити и токсиколошка оцена (не раде се испитивања, већ преглед документације коју достављају произвођачи), која такође у просеку кошта око 2.000-3.000 EUR по средству за заштиту биља. Трошкови за овако једноставан досије су дакле око 5.000 EUR.

Пошто су и наши домаћи произвођачи већ почели са поступком регистрације средстава за заштиту биља у ЕУ врло добро су упознати и са целим системом, процедурама, али и са ценом формирања досијеа, који се надлежним органима земаља чланица ЕУ доставља на процену ради регистрације.

Тако рецимо, за формирање досијеа за једно средство за заштиту биља, произведено од генеричке активне супстанце (за које је већина документације на ЕУ нивоу слободна, јер су истекла патентна права и заштита података), и то за примену у једном усеву потребно је издвојити око 350.000 EUR, а потребно је урадити између 8 и 14 тестова ефикасности по штетном организму за чије сизбијање се жели регистрација, један део екотоксиколошких испитивања, проверу еквивалентности активне супстанце, односно имати израђена испитивања пет типичних произвођачких шаржи у лабораторијама чије је

поступање усклађено са GLP (добра лабораторијска пракса), као и студије о резидуама, али само у случају да желе регистрацију средства за заштиту биља за поље примене које је различито од поља примене наведеног у потпуној документацији приложеној уз захтев за укључење активне супстанце на ЕУ листу.

Трошкови се сразмерно увећавају у зависности да ли се жели примена за више штетних организама и у колико земаља у једној зони ЕУ се подноси захтев за регистрацију. Трошкови такође зависе и од тога да ли одређена земља чланица ЕУ има и одређене специфичне захтеве, као рецимо у случају Грчке, у којој се без обзира што се ради о генеричком средству за заштиту биља за регистрацију морају увек бити приложени резултати екоотоксиколошких студија везаних за организме мора.

У ЕУ за потребе регистрације земље чланице су подељене у три зоне, Централна, Северна и Јужна. Једна земља чланица у зони преузима процену средства за заштиту биља за све чланице те зоне. То значи подносилац захтева подноси захтев за регистрацију у земљама чланицама исте зоне у којима жели да има регистровано средство за заштиту биља. Једна од земаља чланица која припада тој зони преузима улогу земље известиоца. Та земља чланица врши процену за све земље чланице те зоне у којима је поднет захтев за регистрацију, а друге земље чланице коментаришу извештај о процени земље известиоца. Након што земља известилац донесе одлуку о регистрацији, друге земље чланице у којима је поднет захтев имају рок од 120 дана да донесу одлуку о регистрацији средства за заштиту биља.

Политичке зоне ЕУ се не поклапају са климатским зонама ЕРРО (Европска и медитеранска организација за заштиту биља), којих има осам. ЕРРО зоне се односе на признавање тестова ефикасности. Тако рецимо, Аустрија, која припада Централној политичкој зони, не признаје тестове ефикасности урађене у Мађарској, која такође припада Централној политичкој зони, али припада Југо-источној ЕРРО зони, док Аустрија припада Маритимској ЕРРО зони. Дакле ти тестови морају бити урађени у земљама које припадају Маритимској ЕРРО зони.

У Републици Србији не постоји ниједна лабораторија која је акредитована у складу са GLP. Због тога је овим Законом и прописано да се тестови физичких и хемијских особина могу бити урађени и у лабораторијама које су акредитоване у складу са стандардом EN ISO/IEC 17025. То значи, да и домаћи и страни произвођачи ова испитивања могу урадити у Републици Србији. Када су у питању домаћи произвођачи њихови трошкови ће бити увећани, јер је неопходно приложити испитивања пет типичних произвођачких шаржи у лабораторијама чије је поступање усклађено са GLP и који морају бити урађени ван Републике Србије.

Такође, овим Законом је предвиђено да се приложе репрезентативн тестови ефикасности, од којих најмање два морају да буду урађена у Републици Србији, а остали тестови могу бити урађени у земљама које припадају Југоисточној ЕРРО зони, којој припада и Република Србија. Ови тестови могу бити такође урађени у Републици Србији.

Међутим, наведени трошкови испитивања су много нижи у Републици Србији, па ће укупни трошкови формирања досијеа сразмерно бити мањи и кретаће се негде око 45.000-50.000 EUR (око 5.000 EUR испитивања пет типичних произвођачких шаржи, око 30.000-40.000 EUR тестови ефикасности, око 3.000 EUR тестови физичких и хемијских особина и евентуално тестови везани за резидуе). Толико износе само таксе за регистрацију у земљама чланицама ЕУ.

Повећани трошкови ће се односити и на повећање накнада за издавање решења о регистрацији (са садашњих око 55 EUR за регистрацију нових средстава за заштиту биља и 30 EUR за све врсте измена решења), обзиром да ће се вршити процена ризика у складу са ЕУ стандардима. Висина ових трошкова је већ прописана Одлуком о висини накнаде у области средстава за заштиту биља („Службени гласник РС”, број 113/13 и 30/14) и, у зависности од врсте процене која се ради, односно захтева за регистрацију, креће се од 390 EUR за признавање регистрације, 376,12 EUR за процену извора активних супстанци, 809,48 EUR за проширење примене средстава за заштиту биља, 1.073,26 EUR за измене које имају утицаја на састав и примену средстава за заштиту биља до 3934.94 EUR за регистрацију новог средства за заштиту биља. У наведеним случајевима су узети примери када средство за заштиту биља садржи само једну активну супстанцу и када се раде све врсте процена (процена физичких и хемијских особина, ефикасности, токсикологије сисара, изложеност оператера, изложеност потрошача, екотоксикологија, судбина и понашање у животној средини).

Износи који се додају за сваку наредну активну супстанцу коју средство за заштиту биља садржи се крећу од 56,67 EUR до 849,72 EUR, у случају када се раде све врсте процена.

У поређењу са земљама чланицама ЕУ, износ накнада за регистрацију новог средства за заштиту биља у Републици Србији је минималан, јер је најчешћај износ у земљама чланицама ЕУ 45.000-50.000 EUR.

7. Да ли позитивни ефекти закона оправдавају трошкове његове примене?

Да.

Биљна производња има веома важно место у Републици Србији, а један од најважнијих начина заштите биља и биљних производа од деловања штетних организама јесте примена средстава за заштиту биља. Средства за заштиту биља, међутим, могу такође имати неповољан утицај на биљну производњу, а њихова примена може подразумевати ризике и опасности за људе, животиње и ж, нарочито ако се стављају у промет без званичног испитивања и одобрења и ако се неправилно примењују.

Овим Законом, у интересу предвидљивости, ефикасности и доследности, критеријуми, процедуре и услови за регистрацију средстава за заштиту биља усклађени су са законодавством Европске уније, узимајући у обзир опште принципе заштите здравља људи и животиња и заштите животне средине. Тиме се омогућава производња, промет и примена средстава за заштиту биља за које је, у оквиру поступка регистрације, процењено да су безбедни по здравље људи и животиња и животну средину.

Одредбама којима се регулише регистрација средстава за заштиту биља морају се обезбедити високи стандарди заштите, при чему се приоритет даје заштити здравља људи и животиња и животној средини у односу на циљ унапређења биљне производње. Потребно је пре него што се средства за заштиту биља нађу у промету показати да она представљају корист за биљну производњу и да немају штетан утицај на здравље људи или здравље животиња, укључујући и осетљиве групе становништва, или било који неприхватљив утицај на животну средину. Према томе, основни циљ Закона јесте да обезбеди висок ниво заштите како здравља људи, здравље животиња и животне средине, а да се истовремено обезбеди конкурентност пољопривредне производње.

Обавеза је произвођача средстава за заштиту биља да докажу да супстанце које средства за заштиту биља садрже или произведена средства за заштиту биља стављена

у промет немају штетан утицај на здравље људи или животиња или било какав неприхватљив утицај на животну средину. У том циљу утврђен је детаљан поступак за процену при издавању решења о регистрацији средстава за заштиту биља, а за подносиоце захтева прецизирана потребна документација која треба да се достави за регистрацију.

Нежељена изложеност људи и животне средине нарочито је присутна при активностима руковања средствима за заштиту биља, укључујући складиштење, разблаживање, мешање средстава за заштиту биља, као и чишћење уређаја за примену после употребе, одлагање припремљене преостале смеше из резервоара уређаја за примену, празне амбалаже и заосталих количина средстава за заштиту биља после примене. Због тога је утврђивање посебних мера, као што су успостављање система обука и сертификације корисника, дистрибутера и саветодаваца у области средстава за заштиту биља неопходно и то не само са становишта усклађивања националног законодавства са правним тековинама ЕУ, већ пре свега због заштите здравља људи, животиња и животне средине у Републици Србији. Тиме се смањују ризици који могу да настану услед нестручног руковања и примене средстава за заштиту биља које се дешава због недовољног знања.

Очување земљишта и вода, као најважнијих природних ресурса за пољопривредну производњу, којима управо располажу корисници средстава за заштиту биља (пољопривредни произвођачи) је, поред заштите здравља људи и животиња, приоритет.

Испитивања ефикасности средстава за заштиту биља, која су обављана од стране овлашћених институција у складу са Законом о заштити биља биће унапређени са становишта увођења стандарда добре експерименталне праксе, чиме се такође опет смањују ризици за здравље људи и животну средину који могу да настану услед примене средстава за заштиту биља.

Наиме, до сада су ове институције радиле само испитивање ефикасности, без испитивања ефеката средстава за заштиту биља на принос, квалитет и процесе прераде третираног биља или биљних производа или ефеката на корисне и нециљане организме, фитотоксичности за биље (укључујући различите сорте) или биљне производе, утицаја на наредне биљне врсте у плодореду или на друго биље, укључујући суседне биљне врсте, као и утицаја на третирано биље или биљне производе намењене размножавању, у зависности о примене за коју се средство за заштиту биља испитује.

При испитивањима најчешће су коришћени уређаји за примену који нису адекватни, које није могуће калибрисати, а нити проверити њихову техничку исправност контролним тестирањем (леђне и ручне прскалице, без могућности контроле притиска), чиме се оправдано могу довести у сумњу резултати тестирања, обзиром да депозит средстава за заштиту биља на третираним површинама није уједначен. Такође, није постојао формални услов да се биље или биљни производи, третирани са средствима за заштиту биља који нису регистровани, елиминише из ланца хране и хране за животиње, односно уништи.

8. Да ли закон стимулише појаву нових привредних субјеката на тржишту и тржишну конкуренцију?

Овим законом се не утиче на стварање нових привредних субјеката на тржишту и на тржишну конкуренцију, у делу који се односи на производњу, регистрацију и дистрибуцију средстава за заштиту биља.

Послове процене средстава за заштиту биља, који обухватају процену физичких, хемијских и техничких особина, процену ефикасности средстава за заштиту биља и директних и/или индиректних могућих штетних утицаја на здравље људи, здравље животиња и животну средину, као и активних супстанци, односно основних супстанци, протектаната, синергиста и коформуланата које средства за заштиту биља садрже, Министарство поверава

оцењивачу, тј. високошколској установи чији оснивач је Република Србија, односно аутономна покрајина, која је акредитована за обављање послова образовања у области биотехничких наука, односно пољопривреде, у складу са посебним прописом, као и организацији чији оснивач је Република Србија, односно аутономна покрајина, уписаној у Регистар научноистраживачких организација у области биотехничких наука, односно пољопривреде, у складу са прописом којим се уређује научноистраживачка делатност.

Избор оцењивача спроводи се путем конкурса који расписује Министарство и који садржи послове за које се конкурс расписује; период на који се обављају послови; податке који се односе на кадровску оспособљеност, критеријуме за избор, као и изјаву о сукобу интереса. Конкурс спроводи комисија коју образује министар.

Са оцењивачем који је изабран на конкурс закључује се уговор о обављању послова процене средстава за заштиту биља.

Подносиоц захтева за регистрацију средстава за заштиту биља подноси захтев Министарству које га прослеђује једном од оцењивача на процену.

Оцењивач не мора да буде правно лице које има акредитацију, јер се у поступку процене средстава за заштиту биља не врше никаква лабораторијска испитивања, већ се процена врши на основу приложене документације и у складу са јединственим начелима за процену и регистрацију средстава за заштиту биља. За процену средстава за заштиту биља користе се и доступне релевантне међународне смернице и препоруке, односно постојеће научно и техничко знање, а не врше се лабораторијска испитивања.

Међутим, то се очекује у делу који се односи на испитивања ефикасности средстава за заштиту биља у складу са стандардима добре експерименталне праксе, као и контролног тестирања уређаја за примену.

Испитивање ефикасности средстава за заштиту биља у поступку регистрације у Републици Србији обављају, по основу овлашћења Министарства, седам институција (институти и факултети у области пољопривреде). Њихове обуке, у смислу примене стандарда добре експерименталне праксе, спроведене су у оквиру твининг пројекта „Усаглашавање националних прописа у области регистрације и контроле средстава за заштиту биља са прописима Европске уније и примена нових законских прописа”, који се имплементирао у периоду од октобра 2010. до јуна 2013. године.

Након завршетка пројекта, Министарство је заједно са удружењем СЕЦПА такође спровело неколико обука поменутих институција које су, такође и сопственим средствима (набавка адекватних уређаја за примену средстава за заштиту биља и софтвера за обраду експерименталних података) значајно унапредиле свој рад у претходном периоду.

Дефинисањем услова под којима се послови испитивања ефикасности средстава за заштиту биља у поступку регистрације могу спроводити створени су и услови да и други субјекти, који испуњавају законом прописане услове, могу обављати ове послове.

Иако је контролно тестирање уређаја за примену средстава за заштиту биља (прскалица и орошивача) у Републици Србији законски обавезна још од 1999. године овај систем није у потпуности примењен због изузетно тешке ситуације у привреди, укључујући и пољопривреду, у којој се у претходном периоду налазила Република Србија. Такође, потребно је истаћи да постоји мали број институција (само две), које су од стране Министарства овлашћене за послове инспекције, од којих једна није била у потпуности опремљена за обављање ових послова.

За сада се у Републици Србији обави око 200 контролних тестирања годишње и то је преваходно резултат рада једне од институција која је од стране Министарства овлашћена за наведене послове (Лабораторија за контролу технике за апликацију пестицида

Пољопривредног факултета у Новом Саду), која је опремљена и оперативна за обављање ових послова. Иначе, инспекцију најчешће захтевају произвођачи који имају уведене различите стандарде у области пољопривредне производње, као што је Глобал ГАП.

Према попису пољопривреде из 2012. године у Републици Србији евидентиран је број од 138.042 тракторских прскалица. Прецизни и сигурни подаци о броју орошивача за сада не постоје али се, у односу на структуру засада и површина под воћњацима и виноградима, претпоставља да је њихов број око 13.000.

Да би применила систем контролног тестирања овако великог броја уређаја за примену средстава за заштиту биља, а имајући у виду и отварање преговора за приступање Европској унији (ЕУ), Република Србија имплементира твининг пројекат „Имплементација одрживе примене средстава за заштиту биља и успостављање система редовне техничке инспекције уређаја за примену пестицида“ (СР12/ИБ/АГ/01), који се финансира од стране ЕУ у оквиру ИПА 2012, и у коме је твининг партнер Министарство пољопривредне, прехранбене и шумарске политике Републике Италије. У оквиру компоненте пројекта везане за инспекцију машина за апликацију пестицида, поред експерата из Италије, ангажовани су и експерти из Шпаније и Холандије.

Поред ревизије и израде нових прописа у области уређаја за примену средстава за заштиту биља у оквиру овог пројекта спроводе се и обуке будућих контролора техничке исправности, а спроведена је и набавка опреме за потребе контролног тестирања којом су опремљене две централне лабораторије (које ће обучавати и контролисати рад пољских станица) и 31. регионална, пољска станица, које ће након завршетка пројекта (фебруар 2017. године) бити у опремљене и спремне за обављање послова контролног тестирања.

Имајући у виду број уређаја за примену средстава за заштиту биља (више од 140.000), уз процену да једна регионална, пољска станица може обавити око 600 контролних тестирања, Републици Србији је реално потребно 200-230 контролних, пољских станица.

Дефинисањем услова под којима се послови контролног тестирања могу обављати створени су и услови да и други субјекти, који испуњавају законом прописане услове, могу ове послове обављати.

9. Да ли су заинтересоване стране имале прилику да изнесу своје ставове о закону?

Од краја 2011. године, од када се интензивно ради на изменама и допунама Закона о средствима за заштиту биља било је формирано неколико радних група, сачињених од од еминентних научника који се баве средствима за заштиту биља, тако и од представника организација које врше испитивања и од произвођача, увозника, прометника и привредних комора.

Домаћи произвођачи су преко асоцијације у Привредној комори делегирани свог представника, као и заступници иностраних произвођача окупљени у удружење СЕЦПА.

Од ступања на снагу Закона о средствима за заштиту биља постојала су два потпуно различита гледишта представника страних и домаћих произвођача средстава за заштиту биља. Док представници страних развојно-истраживачких компанија, окупљених у удружењу СЕЦПА, желе да се регистрација средстава за заштиту биља што пре усагласи са ЕУ захтевима, представници домаћих произвођача, преко Групаације произвођача

средстава за заштиту биља у оквиру Привредне коморе Србије, желе да задрже генеричка средства за заштиту биља што је дуже могуће, односно до приступања Републике Србије Европској унији. У ове активности се укључила и стручна јавност, преко Друштва за заштиту биља, односно факултети и институти који, у складу са садашњим прописима, учествују у поступку регистрације средстава за заштиту биља, руковођени пре свега економским разлозима, обзиром да испитивање средстава за заштиту биља представља 30% њихових укупних прихода.

Овај Закон дакле представља консензус заинтересованих страна и надлежног органа, уз поштовање релевантног законодавства Европске уније.

Поред тога, одржан је и већи број радних састанака одвојено са појединим субјектима (подносиоци захтева за регистрацију средстава за заштиту биља и научно-истраживачке организације у области средстава за заштиту биља), на којима су разматрани посебни аспекти Закона и њихов утицај на рад и интересе наведених субјеката.

У поступку припреме закона о изменама и допунама закона којим се уређују средства за заштиту биља, Министарство пољопривреде и заштите животне средине (у даљем тексту: Министарство) у 2015. години спровело је јавну расправу о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о средствима за заштиту биља (у даљем тексту: Нацрт закона). Јавна расправа спроведена је након сачињавања Нацрта од стране радне групе у чији су рад били укључени представници Министарства пољопривреде и заштите животне средине и заинтересованих страна (домаћи и страни произвођачи средстава за заштиту биља, институти и факултети у области пољопривреде, односно заштите биља).

Јавна расправа о Нацрту закона одржана је на основу закључка Одбора за привреду и финансије 05 Број: 011-11800/2015 од 4. новембра 2015. године, у складу са Програмом јавне расправе, у периоду од 9. до 30. новембра 2015. године.

Јавна расправа почела је 9. новембра 2015. године истицањем Нацрта закона на интернет страници Министарства пољопривреде и заштите животне средине и порталу е-управе. У периоду спровођења јавне расправе сва заинтересована лица могла су да доставе своје писане коментаре, сугестије и примедбе поштом, односно електронском поштом.

У периоду спровођења јавне расправе Министарство пољопривреде и заштите животне средине (у даљем тексту: Министарство) је, у сарадњи са Привредном комором Србије, Удружењем за пољопривреду, прехранбену индустрију, шумарство и водопривреду и Удружењем за хемијску, гумарску индустрију и индустрију неметала, одржало два јавна скупа на којима је представљен Нацрт закона свим заинтересованим учесницима, на којима је свим субјектима омогућено да изнесу своје коментаре на Нацрт закона.

Расправа о Нацрту закона водила се у Београду, Привредна комора Србије, 13. новембра 2015. године и у Новом Саду, Привредна комора Војводине, 20. новембра 2015. године.

На одржаној јавној расправи изнета су позитивна мишљења о решењима садржаним у Нацрту закона, као и бројни коментари, предлози и сугестије.

Стручне службе Министарства размотриле су све пристигле коментаре и сугестије и прихватиле и у текст Нацрта закона уградиле одређен број тих сугестија, чиме је значајно унапређен текст Нацрта закона о изменама и допунама Закона о средствима за заштиту биља.

Након спроведене јавне расправе о тексту Нацрта закона, у периоду када су у току 2015. године прибављана мишљења на тај текст Нацрта закона били су расписани превремени парламентарни избори, а Влада је заседала у техничком мандату и у складу са

Пословником Владе није могла да утврђује Предлоге закона. Након формирања нове Владе од 29. августа 2016. године, министар надлежан за послове пољопривреде формирао је радну групу за израду Нацрта закона о изменама и допунама Закона о средствима за заштиту биља. На састанцима радне групе који су одржани у новембру 2016. године размотрен је текст Нацрта закона о изменама и допунама Закона о средствима за заштиту биља из 2015. године и у односу на тај текст извршене минималне измене, које се, пре свега, односе на прецизирање појединих овлашћења за доношење подзаконских прописа. Имајући у виду да измене које су учињене у односу на текст Нацрта закона из 2015. године о коме је била одржана јавна расправа нису суштинског карактера и да се њима нису промениле суштинске одредбе и решења која имају значај за субјекте регулације, Министарство пољопривреде и заштите животне средине предложило је Одбору за привреду и финансије да донесе закључак којим ће констатовати да није потребно да се о тексту Нацрта закона одржи јавна расправа.

10. Које ће мере током примене закона бити предузете да би се остварили циљеви доношења закона?

Током примене закона спроводиће се мере које су прописане, а предвиђено је успостављање система обука и сертификације свих субјеката у области средстава за заштиту биља (дистрибутери, корисници, пружаоци услуга), као и успостављање система контролног тестирања уређаја за примену.

Потребно је напоменути да је Управа за заштиту биља, од 2005. Године, спровела низ мера и активности које су биле релевантне као припрема за спровођење и примену захтева у области СЗБ прописаних овим законом.

Прве активности у области одрживе примене СЗБ, односно обуке крајњих корисника СЗБ (пољопривредни произвођачи) почеле су у 2005. године кроз техничку и научну подршку Одељења за пољопривреду САД (USDA), у оквиру „Акционог плана за Програм едукације пољопривредних произвођача од 2005. до 2008. године”. Ова подршка указала је на потребу припреме приручника за крајње кориснике и обуку тренера у пољопривредним стручним службама, као и потребу да се и у Републици Србији започне са обукама пољопривредних произвођача за безбедну примену СЗБ, на основу искустава у САД. У оквиру овог програма припремљен је и одштампан приручник „Обука пољопривредних произвођача за примену пестицида”, припремљене презентације за обуке и одржане почетне обуке тренера у пољопривредним стручним службама у 2007. години. Ове активности су настављене преко „USAID Агробизнис пројекта”, који је подржао додатне обуке тренера и обуке више од 3000 пољопривредних произвођача у марту 2009. и јуну 2011. године.

У јуну 2011. године овај, почетно, развијен систем обука је процењен у оквиру активности твининг пројекта ИПА 2008 „Усклађивање националног законодавства са законодавством ЕУ за стављање у промет и контролу средстава за заштиту биља и имплементација нових законских одредби” (ИПА 2008). Оцењено је да почетно развијен програм обука покрива све захтеве наведене у Анексу I Директиве број 2009/128/ЕЗ.

Поред поменутих активности, „USAID Агробизнис пројекат” обезбедио је средства за одржавање два тренинга за инжењере пољопривредне механизације из пољопривредних стручних служби и средњих пољопривредних школа (укупно 26) у области контролног тестирања опреме за примену СЗБ која се користи (у децембру 2010. године и фебруару 2011. године). Обуке су припремљене у сарадњи са Пољопривредним

факултетом у Новом Саду и Београду, као две институције овлашћене за обављање ових послова.

Као наставак ових активности, у оквиру твининг пројекта ИПА 2012 „Успостављање одрживе примене средстава за заштиту биља и система редовне контроле техничке исправности машина за примену пестицида које се користе” (ИПА 2012) настављено је спровођење обука будућих контролора техничке исправности, при чему је у односу на 2011. годину укључено још 20 инжењера пољопривредне механизације из пољопривредних стручних служби, средњих и високих пољопривредних школа струковних студија, Института за крмно биље, Крушевац и Агрономског факултета, Чачак. Такође, у оквиру овог пројекта у децембру 2014. године спроведена је и набавка опреме за потребе контролног тестирања, којом су опремљене две централне лабораторије (које ће обучавати и контролисати рад пољских станица – Пољопривредни факултет Нови Сад и Београд) и 31. регионална, пољска станице, које ће након завршетка пројекта (фебруар 2017. године) бити у потпуности опремљене и спремне за обављање послова контролног тестирања.

Такође, Управи за заштиту биља је спровела и низ мера и активности које се односе на регистрацију СЗБ. Прво јачање капацитета Управе за заштиту биља је спроведено у оквиру твининг пројекта CARDS 2005 „Јачање институционалних капацитета у оквиру Управе за заштиту биља” (CARDS 2005), а затим у оквиру ИПА 2008, који је трајао од 10 октобра 2010. године до 1. јуна 2013. године.

Међутим, у току трајања твининг пројекта, избор спољних оцењивача у оквиру института и факултета, који су требали да буду укључени у систем процене СЗБ у поступку регистрације, није извршен, како је било планирано до краја јануара 2013. године. Из тих разлога, акциони план подељен у три фазе (фаза 1 до 31.12.2013. године, фаза 2 од 31.12.2013. године до 31.12.2017. године и фаза 3 од 31.12.2017. године до 31.12.2020. године), сачињен уз помоћ твининг партнера, који се односио и на план ревизије регистрованих СЗБ и на регистрацију нових СЗБ у складу са ЕУ стандардима, није могао бити реализован.

Реализована је само прва фаза акционог плана (до 31.12.2013. године) која се односила на доношење свих прописа неопходних за регистрацију СЗБ, укидање регистрација за СЗБ која садрже активне супстанце које нису укључене у Листу одобрених супстанци и административно продужење регистрација СЗБ до 31.12.2019. године, као и подела регистрованих СЗБ у групе за ревизију са временским оквиром за достављање додатне документације за процену извора активних супстанци.

Друга фаза акционог плана, која је требало да започне од октобра 2014. године, започела је октобра 2016. године, од када је планиран почетак програма ревизије регистрованих СЗБ по групама (шест група), након што смо изабрали твининг партнера и потписали уговора за твининг пројекат који се финансира из нераспоређених средстава из ИПА 2013., а као наставак ИПА 2008.

Јавни конкурс за избор спољних оцењивача у оквиру института и факултета расписан је у априлу 2014. године. Избор институција је завршен у децембру 2014. године, а одлука о избору објављена је 2015. године („Сл. гласник РС”, бр. 90/15). Потписивање уговора биће спроведено у првом кварталу 2017. године.

Избор службених лабораторија, путем конкурса, предвиђен је током 2017. године, док би се конкурс за избор референтних лабораторија расписао у току 2018. године.

У оквиру ТАИЕХ мапе за 2014. годину одржано је пет експертских мисија, један семинар и једна студијска посета које се тичу области процене СЗБ у поступку

регистрације, на којима су учествовали сви запослени у Одељењу за средства за заштиту и исхрану биља Управе за заштиту биља, као и будућих спољних оцењивача у оквиру института и факултета изабраних на јавном конкурс.

Поред спровођења активности у оквиру пројекта из нераспоређених средстава из ИПА 2013, који је започео са реализацијом октобра 2016године, и у оквиру кога ће бити спроведене обуке спољних оцењивача изабраних на конкурс 2014. године.

До фебруара месеца 2017. године наставиће се активности и у оквиру твининг пројекта ИПА 2012, а које ће се односити на обуке у области СЗБ и интегралног управљања штетним организмима.

Посебна пажња биће посвећена и успостављању база података које су неопходне за спровођење овог закона, у смислу регистрованих средстава за заштиту биља, уписа у одговарајуће регистре прописане овим Законом, као евиденције промета и примене и извештавања.

За ове сврхе одобрен је и пројекат који ће бити финансиран из ИПА фонда за 2012. годину, којим је предвиђена израда софтверских решења, односно различитих модула, а ради успостављања одрживог информационог система Министарства пољопривреде и заштите животне средине, којим ће се обухватити цео систем безбедности хране, а између осталог и област средстава за заштиту биља. Вредност пројекта је 1,5 милиона EUR. У току је избор најбољег понуђача.

Везано за измену закона нису предвиђене додатне обуке инспектора, сем активности у оквиру пројекта ИПА фонда за 2012. годину, којим је предвиђена израда софтверских решења, односно различитих модула, а ради успостављања одрживог информационог система Министарства пољопривреде и заштите животне средине, у оквиру ког су предвиђене активности свих запослених у Управи за заштиту биља.

За примену Закона неопходно је предузети и одговарајуће регулаторне активности, које се, пре свега, заснивају на доношењу подзаконских аката на основу овлашћења из овог закона, и то:

1) Правилник о ближим условима у погледу објеката, опреме, оперативних процедура које спроводи, смерница добре експерименталне праксе које примењује, услове у погледу броја, стручне спреме и стручне оспособљености кадрова и образац сертификата о поступању са смерницама добре експерименталне праксе (члан 9. став 8. Закона о средствима за заштиту биља);

2) Правилник о јединственим начелима за процену и регистрацију средстава за заштиту биља (члан 12. став 10. Закона о средствима за заштиту биља);

3) Листу одобрених протектаната и синергиста и Листу неприхватљивих коформуланата (члан 15. став 6. Закона о средствима за заштиту биља);

4) Правилник о документацији која се доставља у поступку признавања регистрације средстава за заштиту биља на основу регистрације која је извршена у некој другој земљи (члан 16. став 7. Закона о средствима за заштиту биља);

5) Правилник о садржини и начину вођења Листе одобрених супстанци (члан 20. став 8. Закона о средствима за заштиту биља);

6) Листу одобрених супстанци (члан 20. став 9. Закона о средствима за заштиту биља);

7) Правилник о документацији која се подноси уз захтев за измену, односно допуну решења о регистрацији (члан 24. став 9. Закона о средствима за заштиту биља);

8) Правилник о документацији која се подноси уз захтев за издавање решења о дозволи за развој (члан 26. став 8. Закона о средствима за заштиту биља);

9) Правилник о елементима интегралног управљања штетним организмима (члан 44. став 3. Закона о средствима за заштиту биља);

10) Правилник о програму и начину спровођења обуке и начину провере знања ради издавања сертификата професионалног корисника, као и обрасцу тог сертификата (члан 46. став 12. Закона о средствима за заштиту биља);

11) Правилник о условима и начину примене средстава за заштиту биља, којима се не угрожава живот и здравље људи, животиња и животне средине, као и о условима и начину руковања, складиштења, транспорта и одлагања средстава за заштиту биља (члан 46. став 13. Закона о средствима за заштиту биља);

12) Правилник о програму стручног испита за обављање послова контролног тестирања, организацији полагања стручног испита, састава и раду испитне комисије, садржају стручног испита, обрасцу записника о полагању стручних испита, обрасцу уверења о положеном стручном испиту и начину полагања стручног испита (члан 51. став 16. Закона о средствима за заштиту биља);

13) Правилник о начину обављања и временском периоду у коме се обавља контролно тестирање уређаја, начину евиденцирања извршеног контролног тестирања, обрасцу потврде о функционалности уређаја, начину обележавања и обрасцу ознаке за обележавање уређаја, као и уређајима за примену за које се контролно тестирање не обавља (члан 51. став 17. Закона о средствима за заштиту биља);

14) Правилник о условима у погледу просторија, опреме и стручне оспособљености запослених за обављање послова контролног тестирања уређаја (члан 57. став 18. Закона о средствима за заштиту биља);

15) Правилник о висини такси (члан 70. став 4. Закона о средствима за заштиту биља).

Сви подзаконски акти биће донети у року од две године од дана ступања закон на снагу.

За спровођење овог закона надлежно је Министарство пољопривреде и заштите животне средине, а надзор над применом овог закона вршиће преко фитосанитарних инспектора.